

1:a söndagen efter Tref. ”Dopet” (20170618)

1 Mos 7:11–23, Agp 8:26–39, Matt 3:11–12

Dagens texter handlar om att gå in i en **relation** med Gud. I episteltexten och evangelietexten markerar **dopet** att vi går in i en gudsrelation, och dopet är ju också dagens rubrik. I dopet möter vi det heliga. Det är inte en stämningsfylld handling vilken som helst utan den omformar oss och präglar hela vår jag. Med dopet träder vi alltså in i en relation till Gud, en relation som handlar om identitet, vad människan och Gud djupast sett är. Förra söndagen, på heliga Trefaldighets dag, handlade det ju om den treeniga gudens identitet. I dag är det snarare människans identitet som står i fokus.

Om vi tar ett steg bort från gudsrelationen så är det ju så att vår identitet formas av de sammanhang där vi lever, inte minst av **förväntningar** på hur vi ska vara och bete oss. Vi tycker också ha en tendens att placera oss själv och andra i kategorier, vi och dom, kvinnor och män, unga och gamla, svenskar och utlänningar. Här lurar ett **mönster** som kan bli förtryckande och utestängande. Säkert har många av oss upplevt vad det innebär att få en påklikt etikett som gör anspråk på att säga något om vem jag är innerst inne. Och otaliga är de vägar där våra förmödrar fått vända i porten för att de var kvinnor, och de jobbansökningar som fått avslag för att de skrivits under med ett utländskt klingande namn. Av epistelläsningen framgår det att utestängande identiteter är en gammal företeelse: **hovmannen**, som Filippos mötte, var ju eunuck, en position som gjorde att han var portförbjuden från religiösa sammanhang, trots att han uppenbarligen var en man som sökte och längtade efter Gud.

Dagens tema, dopet, pekar emellertid på en annan identitet, **dopidentiten**, som inte hägnar in utan befriar. Den brittiska teologen Elizabeth Stuart menar att vi i dopet träder in i en verklighet präglad av Guds närvaro. Där skänks vi en ny identitet, dopidentiteten. Den är knuten till ett sakrament, till dopet, och det är alltså en **sakramental identitet**. Det speciella med den är att den ges av **nåd**. Den är inte knuten till sociala och kulturella förväntningar, den markerar inte makt eller osynliggörande. En sakramental identitet befriar från allt som hägnar in. Det handlar om att skala av allt som hindrar oss i vårt sökande efter Gud. Den etiopiske hovmannen befriades i dopet från den eunuckidentitet som hindrade honom. Var och en av oss kan vända oss till vårt dop för att kasta av oss allt det som fjättrar eller förvrängar våra liv. Inför dopidentiten är allt annat oviktigt. Svaret på frågan om vem jag är finns i relationen till Gud.

Dopet innebär inte bara en ny identitet utan också en ny **horisont** för våra liv, någonting som präglar hela vårt sätt att se på livet. Dopet är inte en ceremoni att se tillbaka på utan något att ständigt bära med sig, att ta avstamp ifrån. Med dopet blir Gud vår förståelsehorisont – vår tro på Gud, och vårt tivel, blir det som öppnar blicken för allt annat. Det är bland annat därför som vi då och då under kyrkoåret har en **doperinran** i gudstjänsten, och så också i dag. Med dopet blir våra enskilda liv insatta i ett större sammanhang, ett större tydningsmönster: vi blir delaktiga i en förvandlingsprocess **från död till liv**, från den gamla till den nya människan. Vi döps in i en relation med den ständigt skapande guden, den som om och om igen skapar nytt, även i vår vardag, den Gud som lägger ner nya möjligheter för var och en av oss – en fast övertygelse som dagens psaltarpsalm ger oss.

Dopet framstår ibland kanske som ett tilltal till individen – Gud omsluter det lilla barnet. Men i luthersk tradition lägger dopet fokus på den större helheten, på den pågående förvandlingen från död till liv för **hela världen**, inte bara för den enskilda. Dopet bildar inte i en egen bubbla utan vänder vår blick utåt, till skapelsen och till nästan. I luthersk tradition innebär mötet med Gud alltid en **vändning utåt**. Dopet befriar alltså oss i *en* mening från det som hägnar in, men i en *annan* mening så binder det oss till Gud och till medmänniskan.

Den här vändningen utåt innebär att relationen till Gud inte bara handlar om att ta emot, att ha rättigheter, utan också om att ha **skyldigheter**. Dagens texter från både Gamla och Nya testamentet andas stort allvar, ett allvar som ska förstås mot bakgrund av att vi står i relation till en skapande gud och är medskapare – och att vi därmed har ansvar. Vi medverkar till att bygga Guds rike här och nu. Ända sedan de tidigaste profettexterna ger oss Bibeln i uppdrag att bekämpa orättvisor och allt som förtrycker och förminskar. Guds rike innebär inte en annan verklighet långt borta utan handlar om att vår verklighet kan vara **annorlunda**. Och det är vi alla som kan göra den annorlunda, i stort och smått.

Det har med andra ord betydelse vad vi gör, Gud räknar med oss, och därför ställs vi också till svars. Våra liv är i så måtto alltid meningsfulla. I texten från Matteusevangeliet använder Johannes många bilder för **Guds dom** när han talar om dopet – han beskriver Anden vars eld renar och tröskningen som skiljer agnarna från vetet. Kanske handlar det om att delar av var och en av oss döms och slängs bort för att lämna plats för nytt.

I texten från Gamla testamentet står hela **mänskligheten till svars**. Människans sätt att leva det liv hon fått som gåva förminskar hela skapelsen och sprider bokstavligt talat död omkring sig. För Gud tycks det inte finnas någon annan väg än att rena hela skapelsen med en förödande flod. Men mitt i allt detta kaos finns ändå ett alternativ, en möjlighet. **Noa** symboliserar en ny början, en ny mänsklighet som växer fram. Förr i tiden var arken en bild för alla döptas räddning, men numera kan vi kanske snarare se den som en möjlighet för hela skapelsen. Och en ny möjlighet finns alltid, ty Gud skapar alltid nytt. Där människan spridit död i ordets många bemärkelser låter Gud livet spira på nytt.

Tanken på att vi med dopet träder in i en relation till Gud som också innebär ansvar och att ställas till svars skapar en motsvarighet till dopets horisont – den **eskatologiska horisonten**, den yttersta tiden, den tid då Guds rike bryter in, en tid som är redan nu och ännu inte. Enligt Elizabeth Stuart är dopidentiteten inte bara en sakramental identitet utan också en eskatologisk identitet, den jag ska vara i Guds rike. Dopet förbereder oss för Guds rike. Stuart menar att dopet förnyas i nattvarden och att dopidentiteten formas till en identitet för Guds rike när vi tar emot brödet och vinet. I varje mässa står vi på **tröskeln till himlen**, och i varje mässa riktas våra jag mot det gudomliga, mot det heliga, mot Guds rike.

När Johannes i evangelietexten talar om dopet så förknippar han det med Messias ankomst. Johannes lyfter fram dopet som ett tecken på att en **ny tid** snart bryter in, en tid av förnyelse och förändring. Dopet bekräftar alltså inte det som har varit, det är inte ett nostalgiskt tillbakablickande, utan dopet pekar **framåt**, mot något som ska komma, något som ska bryta in, något som ska vända död till liv. Det vill få oss att lyfta blicken, att förbereda oss för det oväntade, det till synes omöjliga – att Guds rike tränger fram. Det handlar om ett hopp om något helt nytt, något helt annorlunda, bortom våra föreställningar och konstruktioner.

Den lutherska tron placerar våra liv mellan **två sakrament** – dopet och nattvarden. De utgör våra horisonter när vi tolkar våra liv och när vi tolkar Gud. Och båda dessa sakrament pekar framåt, mot förändring, mot något kommande. I dopet och nattvarden möter vi det heliga och håller en framtidshorisont öppen där förhoppning och förväntan segrar över modlöshet. Därför kan vi med episteltextens hoveunuck fortsätta vår resa fyllda av **glädje**.

AMEN